

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus IV. De Conscientia perplexa & scrupulosa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

ra, vel dimittere hæreditatem, alioquin adhuc certò violabo vel jus hæredis ab intestato retinendo hæreditatem, vel jus legatariorum legata non extradendo.

C A S U S I V.

De Conscientia perplexa & scrupulosa.

DEodata religiosa multa iudicat esse peccata, que non sunt 4. super delicto confororis interrogata, timet delictum occultum fateri, ne detrahat; etiam timet negare, ne mentiatur 1. & quia etiam multum angitur super vita præterita, se scrupulosam iudicat, & in omnibus utitur privilegiis scrupulorum 5. peccata, de quibus non est omnino certa, non confitetur; conforaribus invidere, & de iisdem malè loqui vanos scrupulos æstimat. De confessionibus in iuventute factis multum anxia de his tanquam scrupulosa à Confessario non auditur ibid., & sæpè non absoluta, quamvis multa dubia afferat, ad communionem mittitur, 3. postea in multis verè scrupulosa, timet se peccare, quoties Confessario non inclinatur, omnes liberiùs secum loquentes de luxuria habet suspectos, in omnibus putat se egisse cum dubio, circa cogitationes impuras nunquam potest se resolvere: varios exquirat Confessarios, nulli tamen nisi proprio iudicio acquiescit 6. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid sit & qualiter obliget 1. conscientia perplexa?

2. Conscientia perplexa est dictamen, quo intellectus iudicat inesse peccatum utrique opposito,

sito, quorum tamen unum necessariò fieri debet, v. g. putas te peccare peccato mendacii & inobedientiæ, si Superiori te interroganti crimen occultum proximi non reveles; econtrà si reveles, putas te peccare peccato detractionis. Item putas te peccare, si die festo negligas Missam, & etiam, si auditâ Missâ negligas ægrotum. Primum tunc remedium est, ut, si possis, perplexitatem deponas, exquirendo aliorum consilia, consulendo libros, &c. Si enim possis deponere, & non deponas, peccas contra conscientiam agendo quodcumque ex oppositis, quia perplexitas est tibi voluntaria; si verò perplexitatem deponere non possis, elige, quod minus malum videtur; & si mala videantur æqualia, elige, quod vis, & non peccabis, quia malum non agis liberè.

2. QUÆR. II. Quid sit scrupulus, & quæ ejus radix?

R. I. Conscientia scrupulosa seu scrupulus est inanis apprehensio peccati, ubi non est, & hinc ortus timor atque anxietas; dicitur *apprehensio*, non iudicium aut dubium, quia, qui iudicat, vel practicè dubitat, aliquid esse peccatum, & tamen illud facit, peccat contra conscientiam. Econtrà scrupulosus licitè agit contra scrupulum, dummodo ut talem cognoscat & contemnat.

R. 2. Radix extrinseca scrupulorum est tentatio diaboli, ut bonum spirituale hominis impediatur, aut etiam permissio divina, ut anima magis purificetur, & in timore Dei solidetur: vel etiam, ut quis melius instruat, ut sciat compati, & suo tempore dirigere simili malo affectos. Radix intrinseca est ignorantia, superbia & pertinacia intellectûs nolentis prudentum consilio

filio

filio acquiescere, immoderatus timor omnis istius, quod habet speciem peccati, pusillanimitas, melancholia, &c.

QUÆR. III. Quæ sint signa & remedia scrupulorum?

R. 1. Signa scrupulositatis sunt, si quis sæpius cum inanibus dubiis redeat, si accepto prudentis consilio non acquiescat, sed varios consulat ac fatiget, stando tamen nullius iudicio, nisi suo, si anxietates internas ridiculis motibus & gestibus prodat, concutiendo v. g. caput, suspirando, frontem signando, &c. Si eandem actionem anxie nunc intermittat, nunc repetat, si apprehendat malum in eo, quod passim videt ab aliis probis hominibus fieri sine scrupulo, si faciat varias reflexiones circa innumeras circumstantias, si timeat ferme in quavis actione peccatum, & inquietetur continuo, nesciens prudentem suæ anxietatis rationem reddere, si temerè diffidat prudentiæ vel peritiæ Confessarii aut alterius, quem consulit, &c. Econtra pro scrupulosis haberi non debent, qui omnia mortalia & venialia etiam minima, imò & eorum suspicionem ex timore filiali student vitare, illi enim non scrupulosi, ut laxiores judicant, sed timorati vocandi sunt.

R. 2. Generalia scrupulorum remedia sunt 1. fervens oratio ad DEum, juxta illud 2. Paralip. c. 20. *Cum ignoremus, quid agere debeamus, hos habemus solum residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.*

2. Et præcipuè eligere, & constanter servare Confessarium probum & expertum, ejusque consilio contra quævis trepidantis propriæ rationis

D

argu-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.

argumenta cæcè obtemperare, & pro certo credere, non tantùm se tutò in omnibus Confessarium sequi posse, sed & debere, ne sequendo proprium iudicium se conjiciat in periculum corporis & animæ; oportet autem, ut Confessarius in dandis consiliis sit resolutus & cordatus, ne, dum ipse anxie procedit, in scrupuloso anxietates augeat, vel diffidentiam causet, nec permittat, ut pœnitens secum vel cum aliis multùm de scrupulis loquatur, sed potiùs eos tanquam nugas & ineptias blandè deridendo, sermonem abscindat, & si præter scrupulos nil adferat, sinè absolute ad communionem mittat.

3. Scrupulo se insinuanti in primis initiis aditum occludat, cogitationes ad alia divertendo; si pergat molestare, eundem contemnat, & audacter contra eum agat.

4. Sæpè recogitet bonitatem & amabilitatem Dei, *qui non vult mortem peccatoris, nec delectatur in ejus perditione, sentiat de Domino in bonitate, & cum scrupulosis non conversetur.*

5. In dubiis resolvat se pro libertate, nec iudicet aliquid esse mortale, aut se in mortale confessisse, nisi id certò deprehendat, nec confiteatur ea, quæ sunt dubia aut scrupulosa, sed tantùm ea, quæ manifestè peccata esse noverit, nec propterea exponit se periculo; tum quia potest & debet sequi regulas à suo Confessario vel homine docto præscriptas; tum quia cum tanto suo damno & periculo hærendi in perpetua anxietate non tenetur in majorem certitudinem inquirere.

6. Confessarius seridò, attamen discretè moneat scrupulosum suæ obligationis obediendi Confessario

fario

De Conscientia perplex. scrupul. § I

fario, scrupulos deponendi, proponendo damna & incommoda ex iis oriri solita. Nam destruunt valetudinem, attenuant caput, vitam sæpe abbreviant, hominem quandoque ad insaniam reddigunt, animam reddunt intricatam, desolatam, perplexam, quandoque desperabundam, confundunt intellectum, impediunt consolationes Spiritûs S., retardant alacre exercitium virtutum, sæpe totum hominem insignibus talentis præditum reddunt ad omnes functiones ineptum, & faciunt inutiliter consumi vires tam corporis, quàm animæ & tempus miserè perdi, ita quoad rem omnes. *Ad casum.*

1. Deodata judicans aliqua esse peccata, quæ non sunt, non habet scrupulum, sed iudicium erroneum, contra quod, si agat, peccat contra conscientiam, graviter vel leviter, prout iudicat se peccare, quam ob causam imprudenter se iudicat scrupulosam, quia etiam laxissimis conscientiis contingit habere iudicia erronea, scrupulus autem non est iudicium, sed apprehensio & timor peccati, ubi non est, ut patet ex dictis.

2. Ipsius Deodatæ non erat iudicare de propria scrupulositate, cum etiam viri prudentissimi sæpe in rebus propriis cæcutiant, sed oportebat eam desuper audire iudicium hominis probi & intelligentis, hinc malâ fide utitur privilegiis scrupulorum; non enim hoc omnibus licet, ideòque, si non habeat rationes probabiles, se peccata dubia vel non admisisse, vel esse confessam, tenetur ea confiteri juxta dicta *Cas. 2.*

num. 12.

3. Quòd invidiam & detractionem æstimet inanes scrupulos, est conscientia vincibiliter erro-

ronea, ideo enim hæc habet pro scrupulis, quia se temerè judicavit scrupulosam; deinde invidia & detractio ex lumine naturali cognoscuntur esse mala, ideoque eorum malitia vix invincibiliter ignorari potest.

4. Nec ex hoc præcisè judicanda est scrupulosa, quòd multùm angatur de vita præterita; sæpe enim homines, præsertim, qui fuerunt laxioris vitæ, meritò anguntur & dubitant, an ex pudore, malitia, aut negligentia culpabili aliqua peccata in confessione omiserint, an cum serio dolore & proposito ad confessionem accesserint, occasiones proximas remove, inimicis ignoscere, ablata restituere parati fuerint, &c. Hinc malè super his à confessario non auditur, non enim potest judicari scrupulosa, nisi aliquoties fuerit audita, & experienciâ constet, illam inanibus dubiis & anxietaribus divexari; aut, si dubia sint quodammodo fundata, pro quietanda semel pro semper conscientia ad confessionem generalem erit disponenda.

6. 5. Verè scrupulosa, quamvis timeat se peccare mortaliter, si confessario non inclinè, tamen non peccat, modò judicet esse scrupulum & ut talem contemnat.

6. Quòd liberiùs secum loquentes judicet esse luxuriosos, non est scrupulus, sed iudicium temerarium, potest enim contingere, ut quis in una materia sit scrupulosus, in alia nimis laxus.

7. Quòd circa cogitationes turpes & similes non possit se resolvere, an deliberatè consenserit, vel non consenserit; item quòd in omnibus putet, se egisse cum dubio, est signum veræ scrupulositatis, solent enim scrupulosi timere peccatum, ubi non est, & judicare, quòd egerint

egerint cum dubio practico, cum tamen fuerit
speculativum, & quia hoc illis vix unquam est
certum, semper possunt judicare pro sua liber-
tate, nec debent ejusmodi dubia confiteri, nisi
tam certi sint, ut jurare quasi possint, se pec-
casse mortaliter: nec sufficit, quod dicant, se
certo habuisse turpes v. g. cogitationes, iisque
fuisse delectatos, sed debent esse moraliter certi
se ejusmodi cogitationes voluntarie assumpsisse,
vel plene deliberate consensisse, & ut malas
cognovisse.

8. Inquirere novum & novum Confessarium,
est signum superbi & pertinacis intellectus nolen-
tis acquiescere alterius judicio: hujusmodi sermo
est inculcandum, quod, cum se ipsum præ spi-
ritus inopia dignoscere, minus juvare possit, &
curritando de uno ad alium, causa sit, quod
nullus miserum ejus statum perfecte cognoscat,
ideo ob pertinacem superbiam justissime hæc pa-
riatur, & omnino fiat incurabilis, nisi ex-
perti & probi viri (sicut ex charitate
propria omnino obligatur) ju-
dicio cæcè se submittat.

